

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 „
Helyben háshoz hozva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 „
Videkre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadását vagy megőrzését nem vállalja.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A bizottsági ész. Az országgyűlés munkásságának tudvalevőleg jelentékeny része a bizottságokra esik. A T. Ház ülésén csak szónokoknak és szavaznak; szónokolnak szabadon és szavaznak előre megszabottan. A bizottságokban lehet kapacitálni, okoskodni, ott még az ellenzéki vélemény is keresztülmehet. A parlament ülésén az tűnik ki, ki milyen szónok; de a bizottságokban válik el, ki mit tud.

Mindenki igyekszik tehát a maga szaktudásának megfelelő bizottságba bejutni, de a bizottságok is igyekeznek magukat lehetőleg eszes, szakképzett tagokkal kiegészíteni.

Feltűnést fog kelteni ezek után, hogy *Giesswein Sándor*, a ki az előző parlamenti ciklusban a munkásügyi bizottság elnöke volt s a ki szociológiai képzettségével fölülte áll az egész parlament minden tagjának, egyetlen bizottsági tagságot sem kapott. De nem kapott *Andrássy Gyula*, *Szell Kálmán*, *Bolgár Ferenc*, *Darányi Ignác* sem.

Mi ez, Tisztelt Ház?

Annyi csudálatos ész szorult bele az új parlamentbe, hogy egy *Giesswein*, *Andrássy*, *Szell*, *Darányi* csak úgy könnyen mellőzhetők? Annyira fölöttük érzik magukat az új képviselők ezeknek a kiváló férfiaknak, hogy még hallani sem kívánják őket? Vagy éppen azért mellőzték az *Andrássy*kat és *Giesswein*okat, hogy okos szó hallatára ne kelljen szégyenkezniük?

Streberség érvényesült a bizottsági tagságoknál bőven; föl kellett emelni a tagok számát, csak hogy a sok felkínálkozó ész elhelyezték. Olyan közismert üres handabandázó,

mint a katolikus falu *Zslinszky Mihály* egyenesen a közoktatási bizottság elnöki székébe csöppent bele. No hát a hol így mérik a bizottsági tagságokat, ott egy *Andrássynak*, *Szellnek*, *Giessweinnek*, *Darányinak* csakugyan nincs helye. Ott nem kell, hogy a tagoknak legyen esze; majd lesz a bizottságnak.

A választások alatt haragosan kuruckodó ellenzéki pártok szépen kiegyeztek a lemondott, ledarabantozott kormányval némi jegyzőségekben és bizottsági tagságokban; de hogy a pártok tusán kívül, sőt *felül* álló férfiakkal is lehetne, sőt kellene súlyt adni a parlament munkájának: ez senkinek sem jutott eszébe.

Nem kell ide nemes ércpénz, csak sok, sok — pakfon.

A pályaválasztás.

A tanévet befejezték, a bizonyítványokat kiosztották s a különböző tanintézetekből kikerültek azok a fiatal emberek, akiknek ma holnap életpályát, élethivatást kell választaniuk. A pályaválasztásnál a szabály az, hogy mindenki arra az életpályára, amelyre hivatása és hajlama vonzza. A való élet azonban erre a szabályra nagyon is rácsafol, mert hiszen azt látjuk, hogy a legtöbb életpályán sorsukkal elégedetlen, sőt önön magukkal is meghasonlott emberek mozognak.

Ugy van! Alig van életpálya, amelyen többségben lennének a megelégedett boldog emberek. De hát ennek meg van a

maga magyarázata. A legtöbb ember, amikor pályát választ csak a fényoldalait nézi annak, az árnyoldalairól, a munkáról, fáradságról, küzködésről egészen megfeledkezik, holott nyilvánvaló, hogy siker, eredmény egyetlen egy életpályán sem terem munka és fáradozás nélkül és a vélelten eseteket leszámítva, a legtöbb sikernek, a legtöbb aratásnak és eredménynek mindig a ráfordított munka és szorgalom szokott fokmérője lenni.

Innen van az, hogy például a magyar tanuló ifjúság a legnagyobb elszáratással szokott tolni a jogi pályákra. A világnak talán egyetlen nemzete sincs, amelyik annyi jogászt termelne, mint a magyar. Ezzel szemben csak az utolsó egy-két esztendő leforgása alatt látunk valamelyes vonzódást a magyar ifjúságban a technikai és az orvosi pályák után. Az okát ennek a fentebb elmondottak magyarázzák meg. Csekély fáradsággal elvégezni a tanulmányokat és ha végre is 4—5 esztendő múlva sikerült hozzájutni a diplomához, akkor könnyekkel, tülekedéssel, stréberkedéssel, protekcióval, de semmiesetre sem komoly, céltudatos munkával jutni valamilyen pozícióhoz: ez az ábrándja a legtöbb középiskolából kikerült magyar ifjunak.

A papi pályára szinten gyéren tolnak manapság a középiskolát végzett ifjúság. Panaszkodnak a katolikus és még inkább a protestáns egyházak is, hogy ma holnap alig akad káplán. A teológiák

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Életképek.

III.

Modern tehetetlenségek.

Egyszer egy nagyuri park zöld pázsitos, tarka virágos, szárados öreg fák és halk csobogással aláömlő vizes és csöndes, boldog gondtalanságában, a keskeny, kanyargós sétauton egy fiatal párt látam elíttem haladni.

A férfi, daliás, dőlceg alak, magasan domboruló szép fehér homlokkal, hollófekete gyöngén hullámos hajjal, bátor, merész villogású tekintettel, akaratot jellemző állal. Még vállának dacos rándításában is annyi erő rejlett, amint beszéd közben heves mozdulattal kísérte szavait. A lány vékony, fehér, hajlékony és büszke, mint a lilium, avval a külömbiséggel, hogy amannak hideg, halottias fehérségét, itt az élet játszi mosolygású fénye, a gyöngéd rózsaszín élénkítette.

Szebb párt képzelni sem lehetett, mint ezek ketten. És magamban úgy elgondolkoztam azon, hogy ime itt egy tökéletesen egymáshoz illő pár, kik egyforma szépek, nevelésük az a tulságosan kifinomított csiszoltság, rangjuk, kedvtelésük, vágyuk, körük, munkálkodásuk, világlátottságuk, talán az életről való ogalmuk is mind, mind egyforma. Hiszen

ugyanazon szokások, elvek, hagyományok és rendszer között nevelődtek fel. És úgy elgondoltam, hogy a jó Isten is egymásnak teremtette őket és hogy milyen boldogság lehet az érintkezés két ilyen egyforma, rokonlélek között. És amint közeledtem a kis fehér nyír-pad felé, melyre leültek, megállított a férfi beszédje. Nem a zergő, érces hang lepelt meg, de az a keserűség, eltojott fájdalom, mely kicsengett belőle.

— Maga tetszik nékem Erzsébet — mondta a férfi. — Annyira tetszik, hogy feleségül szeretném venni. Pedig a házasságra sohasem gondoltam komolyan. El sem hittem volna magamról, hogy szerelmes is tudjak lenni. Sőt arra a nőre, kit egykor nevemmel kellett volna megajándékoznom, csak gyűlölettel tudtam gondolni mindig.

A lány a beszéd elején elpirulva, bájos zavarral hajtotta le fejét, de a férfi keserű, félig-meddig gunyoros beszédjére, melyből akaratlanul is előtört az erőszakolt nyugalom mögött a tenger fájdalom, rémülten, az ismeretlen fájdalom fojtogató érzésével meredt rá.

— Ne nézzen úgy rám gyerek. Ha ezeket az ártatlan szemeket látom magam előtt, nem tudom bevégezni a mondanivalómat, pedig ezen feltétlen tul kell esnem ma, mert nem akarom, hogy ha majd leendő házasságomról hallhatogni, később majd hangosan beszélni, gyűlölettel, vagy megvetéssel gondoljon rám... Lehet, hogy haragudni fog rám, amiért most olyan kegyetlenséggel mutatom meg az életet

magának, ki most még mindent a fiatalság rózsaszínű szemüvegén át néz és szépnek, jónak, édesnek találja ezt a borus, szomorú világot. De ez olyan lesz magának, mint mikor az orvos valamely seb gyógyításánál fájdalmas, de gyökeres operációt végez. Ma heves, kínzó fájdalom lesz utána, ami lassan enyhülni fog, később tökéletesen beheged... De én... én... — folytatta lassu, révedező hangon és olyan tekintettel, amit rosszul esett látni ennél a diadalmas férfierőnél.

— Mikor majd egy olyan nő mellett fogom végig szenvedni ezt az életet, akihez sem szeretet, sem barátság nem fog kötni, csak a közöny, vagy a gyűlölet. Rettenetes szó, de igaz. — Én gyűlölni fogom, mert tekintetében csak hideg, gunyos lenézést fogok látni, melylyel úgy tisztel meg engemet is, mint pazarul berendezett lakásának egyik-másik butodarabját. Ugyan mért is tanusitana nagyobb figyelmet irányomban, mint a nagy, velencei kristálytűkőr, vagy japáni apróságai iránt, hisz engemet is ép úgy megvásárolt, mint azokat. És még hozzá talán nem is a szerelem vezette cselekedetében, — pedig az segítségemre volna lelki küzdelmeimben és egy parányi kis önbizalomhoz juttatna, — hanem a kíváncsiság, hogy a jó barátok, rokonok, ismerősök véleményét hallja, ha a szobrok, virágok és régi-ségek közzé egy eleven férjet is állít. Egy férjet, kit talán még annyira sem becsül, mint az élettelen drágaságait.

A leánynak szemmel láthatólag rosszul esett

ember-anyaga oly kevés, hogy a protestánsoknál minden végzett theologust egykét esztendő leforgása alatt el lehet helyezni önálló lelkészi állásba. Ennek a dolgnak is meg van a maga magyarázata. A lelkészi hivatás sem áll ma már pusztán az Isten ígéjének a hirdetéséből, hanem a papra, mint alsóbb társadalmi rétegek vezetőjére annyi jelentős szociális munka vár, hogy az ifjak nagy része már kezdetben megriad a pálya nehézségeitől. A falusi lelkésznek nemcsak predikátornak és a katolikusoknál nemcsak a szentségek kiszolgáltatójának kell lenni manaság, hanem a belterjes gazdálkodás apostolának, gazdaköri, hitel- és fogyasztási szövetkezeti elnöknek és a hitbuzgalmu, kulturális és társadalmi egyletek vezetőjének, ami bizony munkát ad, de aminélkül el sem képzelhetjük azt, hogy a lelkész igazán első embere legyen továbbra is a falujának. A lelkészi pálya pedig talán ma is az összes pályák között a legbiztosabb — bár a mai kongrua mellett a legszerényebb megélhetési forrást nyújtja és a magyar ifjuság még is fél ettől a pályától. Egyik jelentős oka annak talán még az is, hogy a nagy városok légköre, ahol a tanuló ifjuság első kiképzését nyeri, kiöli az ifjaktól a csendes falusi hajlamokat és oda egy pár esztendei theologia után visszakerülni bizony a duzzadó ambícióju életerős fiatalember egyhamar nem igen akar. Csak később évek múltával, amikor az ifjúból meglett ember lett, tér vissza a szívébe a falu szeretete. Hej, de sokan sóhajtának fel ilyenkor egy-egy hátgörnyesztő városi hivatalban: Uram Isten, miért nem lettem én pap, vagy más olyan foglalkozásu, akit hivatása a faluhoz köt?

A tanulás ebből tehát az, hogy különösen a középiskolai tanuló ifjuságban az eddiginél sokkal jobban kellene ápolni a falu, a kalászos szántóföld- a virágos

rét, a zöldelő, madárdallal telített erdőnek a szeretetét és nem kellene őket tulságos mértékben hozzászoktatni a nagy városok kényelméhez.

Az első interpellációk. Az új képviselőházban ma, szombaton terjesztik elő az első interpellációkat. Két interpelláció van bejelentve. *Bernáth Lajos* a Hegyalja pusztulása és felségítése tárgyában, *Gieswein Sándor* pedig a fehér fosztor használatának a gyufagyárakban való eltiltása tárgyában interpellál.

Minisztertanács. Tegnap, pénteken délután 5 órakor minisztertanács volt *Khuen-Héderváry* miniszterelnök elnöklete alatt, a melyen a folyó-ügyeket tárgyalták.

A pártönkivüliek és a bizottságok. Többeknek feltűnt, hogy a képviselőházi bizottságok megalakulásánál sem *Andrássy Gyula*, sem *Székely Kálmán*, sem *Darányi Ignác*, sem *Szterényi József*, sem *Balgár Ferenc* nem kaptak helyet a képviselőház egyetlen bizottságában sem. Lokan sérelmet és *Andrássyék* mellőzését látták benne. Mások azt híresztelték, hogy gróf *Andrássy Gyula* utján följánlottak a pártönkivüli 67 eseknek néhány helyet, de gróf *Andrássy Gyula* keveselte és visszautasította azt.

A fenti pártönkivüli 67-esek egyike a következőket jelentette ki:

„Sem a pártönkivüli 67 eseknek sem gróf *Andrássy Gyula* nem ajánlottak fel bizottsági helyeket, s így az a hír, mintha *Andrássy Gyula* gróf a felajánlott helyeket keveselte és visszautasította volna, nem felel meg a valóságnak.

Nincs azonban szó semmi mellőzésről, mert az rendes parlamenti szokás, hogy a bizottságokba az egyes tagokat a pártok jelölték ki s azokat, akik nem tagjai egyik pártnak, nem jelölik egy bizottságba, sem *Székely*, ha valaki tagja volt egy pártnak és időközben abból kitepelt, lemond azokról a bizottsági tagságoiról, amelyekbe, mint valamely párt tagja került be.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, jul. 1.

Ötödik ülését tartja ma a Ház megapadt érdeklődés mellett. A képviselőknek a felérse sem jött el az ülésre, a karzatokon is alig van közönség. A kormány tagjai közül jelen vannak *Khuen-Héderváry* gróf miniszterelnök, *Székely Ferenc* és *Zichy János* gróf miniszterek. Az osztályok kisorsolásának hatalmas munkája alatt, élénk diskurzus fejlődik ki a teremben lévők között. *Khuen-Héderváry* miniszterelnök *Szell Kálmán*nal tárgyal hosszabbban. *Székely Ferenc* és *Zichy János* gróf egymással társalognak. Kellemes dolgokról beszélhetnek, mert az igazságügyminiszternek vidám arca még mosolygósabbá válik és a kultuszter fel-felkacag. *Rákosi Viktor* körül egész kis udvar támad. *Héderváry Lehel*, *Kellemen Samu* és mások honorálják messzehangzó nevetéssel *Sipulusz vidám* mondásait. Az elnök pedig odafent az emelvényen egymásután huzogatja ki a fehér cédulákat. Már az ötödik osztálynál tartanak. Egyszerre otthagya az elnöki széket. A hírlapírókat kell togadni az elnöki teremben. A helyét *Návay Lajos* foglalja el. A szavazás pedig folyik tovább unalmasan. Egymásután fejezik be az ötödik, hatodik, hetedik, nyolcadik és kilencedik osztályok tagjainak a kisorsolását, majd a jegyzők választására térnek át.

*

Részletes tudósításunk a képviselőház üléséről a következő:

Berzeviczy Albert elnök negyed tizenegy órakor megnyitja az ülést. *Nyegre László* jegyző felolvassa a múlt ülés jegyzőkönyvét, amelyet hitelesítenek. Az elnöki előterjesztések során elnök bemutatja gróf *Dessewffy Aurélnak* a főrendiház elnökségéről való felmentéséről és az új elnökség kinevezéséről szóló királyi kéziratokat. Bejelenti, hogy a képviselőházhoz ujabbán *Rudnai Alajos* megválasztása ellen érkezett panasz.

Ezután az osztályok kisorsolására térnek

ez az önvalomás. Gyermekekkelke valahogy megsejtette, hogy ami ilyen keserű kifakadásokra készíti ezt a mindig vidám, mindig bizó, főleg mindig hódító don Juánt, az egy nagyon sok kinos órát átszenvedett ember, keserű szemrehányása magának, hogy erős, szabad akarattal bíró férfi léteire ennyire be hagyta magát hálózni a sorstól. És megérezte azt is, hogy itt minden vigasztaló szó csak még jobban éleszteni a társa keblében dülő fájdalmakat és hogy nagyobb jót nem tehet vele, mintha végig hallgatja a lélek saját maga elleni vádaskodásait. Azért hát csöndesen, szinte mozdulatlanul ült tovább és figyelte azt a szomorú beszédet attól az embertől, ki már nem is figyelve arra, hogy kinek mesél, szinte mintegy csak magának suttogta:

— Bánt, végtelenül bánt a tudat, hogy mostani nyomorúságos helyzetemet és azt, hogy egész életemet boldogság nélkül kell majd leélnem, a világnak, a nevelésnek, a ferde felfogásoknak köszönhetem. A társadalomnak, mely kötelességeket ró az emberiségre, s amik néha olyanok, hogy ha nem teljesítjük, veszve vagyunk. És ha teljesítjük? Nos, most már tudom, hogy az eredmény ugyanaz. Csakhogy míg az előbbinél csak a rangot, fényt, pompát áldozza fel az ember, az utóbbinál a boldogság lesz odadobva és ez a veszteség ezerszer fájjobb... S miért tesszük magunkat szerencsétlenné? Mert a világ úgy kívánja. Az én elrontott életem is csak a mai világra szórhat vádat. Mert ime, van egy ősi, nagy névvel bíró

férfi, ki szegőnynek született. Ezt már otthonról úgy nevelik, hogy belecsepegtetik a gyermekbe, hogy ő neki szerepelni, nagy urat játsznai kötelessége lesz, s lennebb néznie nem szabad, mint ahova őt a sors kegye juttatta. Dolgoznia nem lehet, mert hisz a nagyságos és méltóságos ősök, a sok császári és királyi kamarás, arankulosos vitéz urak mind megfordulnának ősi kriptájukban arra a rettenetes, szörnyű hirre, hogy utódjuk két keze munkájával akarja megszerezni mindennapi kenyerét.

Ellenben megtanítják arra, hogyan kell élni egy nagy urnak. S mivel a sem niből nem teheti, kénytelen adósságra adósságot halmozni, míg aztán a végelmerüléstől csak előnyös házassággal menekülhet meg...

Itt elhallgatott a férfi és én igazat adtam neki. Csakugyan így nevelik már otthonról őket. Sohasem tévesztik szem elől, hogy mivel tartozik nevének. Hát a társadalomnak? Oh annak is tartozik bőven — adósságokkal. S amint ott ült előttem a vergődő férfi, ki kemény kezekkel szakította ketté a boldogság aranyos fonálával átszött lenge látyolát és megmutatja az őt megértő szívnek a kérélelhetetlen, szigorú életet, mely előbb utóbb meghozza a büntetést számondó áldozatainak és a szegény, könnyes szemű lány lehajtott fejére, csüggedt, szenvedő vonásaira néztem ki jól tudja immár, hogy álmai paradidomajtajában ott a kérélelhetetlen rém, ami örökre elválasztja őt a büvös-bájos meseországától, a saját szegénysége. A vagyontalanság és hozzá az igények légiói, amik bele

vannak oltva az emberiségbe. És úgy fájt a tudat, hogy nem egyedül ezek áldozatai a mai világnak. Nem csak a felső vagy egyes rétegekben lehet tapasztalni ma már azt. Oh, mert beteg a társadalom egészen. Oyan, mint egy nagy beteg ember, kinek minden tagja fáj, s kit gyógyítani nem lehet.

Fáj a toroka.

Bekötötte a feminizmus hideg vízbe mártott kendőjével, de elfeledte beborítani a mérsékelttség száraz ruhájával, így aztán szerzett magának a gyógyulás helyett egy igazi, veszedelmes torokbajt.

Fáj a foga.

A szociálizmus ferde irányba haladó egyes áramlataira legrutabb fogfájást szerzik meg neki. Szegény emberiség a mindenféle orvosi szerrel csak ideig-óráig képes enyhét szerezni magának és irtózik a hideg vastól, melylyel pedig alapos orvoslást nyerne.

Beteg a szív.

Elvonták tőle a napot, mi éltető melegével föntartotta eddig. Mert ugyan hol lehet a szív napját, a szerelmet föltalálni a mai modern embereknél? Azt hiszik, hogy az arany fénye tökéletesen kárpótolni tudja őket a másikkal világitó melegéért.

Beteg a kar és kéz.

Hány millió és millió ember van e világon, kinek izmos, erős karja a munkára van teremtve, s ki mégis egész életét abban tölti el, hogy kényelmes, puha, boldog otthonról álmodoz, s nem akarja észrevenni, hogy ezt mind meg-

át. Az első osztályba negyvenöt, a többi nyolc osztályba pedig 44—44 képviselőt soroznak. A Ház elnökét és alelnökét nem sorozzák osztályokba. Féltilenkettkor fejezik be ezt a munkát. Ekkor az elnöki széket *Návay* Lajos foglalja el és áttérnek a jegyzők választására. A jelöltek Benkid Antal, Mihályi Péter, Popovics Dusan, Szász Károly, Szojka Kálmán és Zlinsky István. A jegyzőválasztást pártközi megállapodás előzte meg, ennél fogva mind a hat jelöltet megválasztják. Egyben megválasztják a földművelésügyi, gazdasági, igazságügyi, kérvényi, kivándorlási, könyvtári, közgazdasági, közigazgatási, közlekedésügyi, közoktatásügyi, naplóbírálóbiróság, mentelmi, munkásügyi, öszszeférhetetlenségi, pénzügyi és számvizsgálói bizottságokat.

Az elnök ezután öt perc szünetet ad.

Az ülés végén a trónbeszédet újból felolvasták, ezuttal harmadszor.

A válasz felirat megszerkesztésére holnap választják meg a 21 tagu bizottságot.

Lukács László pénzügyminiszter betejesztette az 1910. évi költségvetésről szóló törvényjavaslatot; *Hazay* honvédmiszter az ujonc megajánlásról szóló törvényjavaslatot, amely a rendes létszámról szól; *Hieronym* Károly kereskedelmi miniszter a Romániával kötött szerződés becikkelyezéséről és az 1911. évi népszámlálásról szóló törvényjavaslatokat, amelyek az illetékes bizottságokhoz utasítottak.

Az ülés délután háromnegyed 2 órakor ért véget.

Biharmegyei képviselők a bizottságokban.

A képviselőházban ma volt a bizottságok megválasztása. A biharmegyei képviselők a következő bizottságokba lettek beválasztva:

Közigazgatási bizottság: Gróf Tisza István.

Földművelésügyi bizottságba: Gróf Tisza István, Zathureczky István.

Igazságügyi bizottságba: Dr Váradi Zsigmond.

Kérvényi bizottságba: Dr Ertsey Péter.

Kivándorlási bizottságba: Rednik Gábor.

Könyvtári bizottságba: Fráter Loránd.

Közgazdasági bizottságba: Dr Beöthy L. dr Hoványi Géza.

Közoktatásügyi bizottságba: Mangra Vazul.

kaphatná, ha egy kicsit a munka után nézne, ha nem sajnálná a fáradságot, ha nem riadna vissza a küzdéstől, ha szembe merne állani a sorssal.

Hull a haja.

Azok a lány, selymes puha szálak egyenként hagyják el a fejét. Azok az emberiség javán munkálkodó, ha kell, érte mindentüket feláldozó nagy szellemek, kik az »egész« boldogulásért küzdenek, s kik nem csak tollal, de tetteikkel is megmutatják, hogy melyik uton kell haladnunk az örök béke, nyugodt boldogság meglegedett élet és csöndes vég felé.

És mi nő e puha, szép haj helyett? Apró, sűrű, túszerű, égne álló serte. Ezeket nem hevitik nagy gondolatok. Ezek előtt csak az »én« lebeg. Vad, heves irásukkal, beszédjükkel elrémítenek másokat is a csöndes munkálkodástól és elakarják hitetni a tömeggel, hogy az az igazi élet, mely az örökös pihenésből, élvezetekből, holnappal nem törődésből és tobzódásból áll. És ha még hozzá vesszük annak a nyomorult világának a történetét, ki le kell mondjon szerelméről, mert előkelő, fényes, hivalkodó nevelése mindenre képesítette, épen csak a munkára nem, akkor bátran elmondhatjuk, hogy beteg, nagy beteg ez az egész társadalom.

Élünk boldogság nélkül, csak álmodozva róla.

Boér Margit.

Mentelmi bizottságba: Dr Márkus László, Telegdy József.

Munkásügyi bizottságba: Nadányi Gyula, Telegdy József, Zathureczky István.

Összeférhetetlenségi állandó bizottságba: Elnök gr. Tisza István, dr Beöthy László, dr Márkus László.

Pénzügyi bizottságba: Dr Beöthy László gr Tisza István.

Orsz. Közlekedési Tanácsba: Dr Beöthy László.

A vízügyi bizottságba: Dr Ertsey Péter, gróf Tisza Kálmán.

Zarszámadati vizsg. bizottságba: Dr Hoványi Géza, Mangra Vazul, dr Várady Zsigmond.

Dicsőült Erzsébet király-asszonynak szobrának bizottságába: Mangra Vazul, gróf Tisza István.

A város általános csatornázása.

Kiirták az árlejtést.

Egy évtizedénél több, hogy Nagyvárad városa elkészítette az általános csatornázás tervét, hogy mindjárt a vízvezeték után az egész város csatornázását is keresztülviszi s ezáltal a modern városok két legelső követelményét létesíti. Azóta azonban csak toldoztunk-foldoztunk, csatornáztuk a város főutvonalát s itt-ott, rendszeretlenül egy-egy utcát.

A legújabbban felvett 4 és fél millió kölcsönben gondoskodott a város arról is, hogy az általános csatornázás első csoportjába felvett utcák csatornázására meg legyen a fedezet. Ez az első csoport felöleli a város belterületét s azonkívül a város utcáinak tulnyomó részét is magában foglalja.

A város most írta ki az árlejtési hirdetményt, a csatornázás és a vele kapcsolatos műtárgyak, gépberendezések és a szennyes víz tisztító telep építésére.

Az árlejtési hirdetmény lapunk vasárnapi számában jelenik meg.

A középiskolai tanárok Nagyváradon.

Holnap érkeznek városunkba az ország középiskolai tanárai. Nagyvárad városának szives hangú meghívása folytán a tanárok ezuttal itt fognak a kongresszuson több általános érdeklő közoktatásügyi kérdést megvitatni.

A város közönségének alkalma lesz meggyőződni arról, hogy az Országos Középiskolai Tanáregyesület olyan komoly célú egyesület, mely kiterjedtségénél, tagjainak nagy számánál és kitartó munkásságánál fogva Magyarország kulturéletének egyik legfontosabb tényezője. A jelentkezők nagy számából bizvást következtethetünk arra, hogy a tanárok örömmel jönnek Nagyváradra, mert hogy ebben a városban élénk szellemi élet van, azt a tanárok bizonyára tudják. A jelentkezők száma eddig körülbelül 200.

Kétségtelen, hogy a tanárok szívesen láttott vendégei lesznek e kultur-városnak; egyébiránt tagadhatatlan, hogy a városnak is érdeke az, ha az ország különböző vidékeiről ide se reglett tanárok kedvező benyomással távoznak a városból, melynek híret azután mindentüvé elviszik.

A kultúra harcosai iránt érzett tiszteleének a város lakossága a legméltóbb módon ugy adhatna kifejezést, hogy a házakat július 3-tól 5-ig fellobogózná, hadd lássák az érkező vendégek, hogy tárt karokkal és igaz lelkesedéssel várják őket, hogy Nagyváradon olyan közönség lakik, mely a kulturmozgalmakért nemcsak lelbesedni tud, hanem azokat felkarolni és támogatni is tudja.

A meghívókat részint az egyesület budapesti elnöksége, részint a helybeli előkészítő-bizottság küldte szét. Budapestről érkező tanár-

egyesületi tisztikar ünnepélyes fogadása július 3-án este 7 órakor lesz a vasuti állomáson, ahol a város nevében a polgármester fogja az érkező vendégeket üdvözölni.

Ugyancsak 3-án este fél 9 órakor lesz az ismerkedő est a Pannoniában, amelyre külön meghívót nem bocsátottunk szét, mert a város intelligens polgárait meghívás nélkül is szívesen látjuk. A másnapi közebéden (Pannonia) a város vendégeli meg a tanárokat.

Az előkészítő-bizottság küldöttségileg tisztelt városunk előkelőségeinél, akik a legszívesebben ígérték meg, hogy közgyűlésünkön jelen lesznek. Közülök *Hlatky* Endrét, Nagyvárad város főispánját bizta meg a vall. és közokt. miniszter személyének a közgyűlésen való képviselével.

Dr Gedeon Alajos,

áll. főrealisk. igazgató, az előkészítő-bizottság ügy. elnöke

Az impozásnak ígérkező közgyűlés hivatalos programja a következő:

Július 4-én hétfőn.

Reggel 8 órakor igazgatósági ülés, fél 9 órakor választmányi ülés, 9 órakor közgyűlés. Ennek napirendje:

I. Dr *Negyesy* László elnök megnyitó beszéde.

II. Üdvözlések.

III. Előadások:

1. Dr *Cserép* József, (Budapest): A gimnáziumi érettségi vizsgálatról.

2. Dr *Schneller* István (Kolozsvár): Az érettségi vizsgálat eltörléséről.

3. Dr *Tóth* Mihály (Nagyvárad): A nagyvárad Püspökfürdő lótvirágáról és hévízi csigáiról.

Déli 1 órakor közebéd. (Pannonia) Délután 3 órakor a m. kir. honvéd hadapródiskola megtekintése. Előadás a katonai nevelésről. A honvéd hadapródiskola évváró ünnepe.

Július 5-én, Kedden.

Délelőtt 9 órakor a közgyűlés folytatása:

I. Hivatalos jelentések:

1. Dr *Székelly* István főtitkár évi jelentése.

2. *Müller* József pénztáros jelentése.

3. *Rados* Ignác jelentése a segélyző-alapról s a fűrdőkonviktusok pénzkézelséről.

4. A számvizsgálóbizottság jelentése.

5. Költségvetés 1910—11-re.

II. Előadások:

1. Dr *Laurentzi* Vilmos (Brassó): A történelem módszeres tanítása.

2. Dr *Brukner* Győző (Keszthely): Történelmi szemináriumok a középiskolában.

3. *Varga* Gábor (Mezőtur): A slójd a középiskolában.

III. Indítványok.

Délután: a) a Zichy-barlang. b) a fűrdők megtekintése.

Július 6-án, szerdán.

Kirándulások M. Telegdy, Derna, Fekete-Erdő, valamint Belényes, Rézbánya, Nagy-Bihar felé.

Rejtélyes hulla.

Egy gör. kel. lelkész tragikus halála.

Ruhátlan hulla a sineken.

Rejtélyes ügyben nyomoz most a belényesi és vaskóhi csendőrség. Az eset oly titokzatos, hogy a csendőrség csak nagy nehezen tud előre haladni, s nagyon valószínű, hogy napok telnek el, míg a tényre némi világosságot tudnak vetni.

A titokzatos esetről, mely izgalomba hozta az egész vidéket a következőket telefonálja a tudósítónk:

Tegnapelőtt este *Csupa* Tódor görög keleti lelkész Dragonyesdről *Vaskóh*ra ment át,

ahol hivatalos ügyei voltak. Az ügyek elinté-
zése után Csupa megéheztén Deutsch Pál
vendéglőjébe tért be vacsorálni. A vendéglőben
néhány vaskóhi lakos volt, ezekkel nem is be-
szélt a lelkész. Vacsora után még néhány üveg
bort fogyasztott el Csupa aztán gyalog indult
el a dragonyesdi utnak, melyet hónapoként
többször megszokott tenni. Tiszta nyári éjszaka
volt, mikor elhagyta a községet. Nem volt
sötét s bátran indult neki az utnak.

Hogy ezután mi történt azt csak a csilla-
gos éjszaka tudja. Csupa Tódort nem látta ez-
után élve senkisé. Tegnap reggel több erdei
munkás jelentette a belényesi csendőrségnek,
hogy a vaskóhi sineken egy szét vágott ru-
hátlan emberi hulla fekszik. A csendőrség
azonnal kiszállott a szerencsétlenség színhelyére
és megtartotta a vizsgálatot, azonban nem tu-
dott megállapítani semmit.

A hulla a sineken feküdt vérbe fagyva.
A mozdony kerekei derékba vágták ketté a
testet ezenkívül lemetszették mindkét lábát.
Az eset nagy felháborodást keltett, mert az a
körülmény, hogy a hullán semmiféle ruha sem
volt a bűntény látszatát kelti.

A csendőrség átkutatta az erdőt azonban
semmiféle olyan dolgot nem talált, ami a leg-
kisebb világosságot is tudna vetni a dologra.

Egy másik verzió szerint a lelkész az
országút helyett a vasuti töltésen ment s nem
vette észre, hogy mögötte vonat közeledik.

Hir szerint a vonatvezető észre is vette
Csupa Tódort és sipolt is, amit Csupa nem
vett figyelembe. A fékezőnek már annyi ideje
nem volt, hogy a vonatot megállíthatta volna
s így történt meg az elgázolás.

A szerencsétlenség nagy részvétet keltett
a környéken. Csupa Tódor családos ember,
felesége és 3 kis gyermeke van, akik most
kenyérkereső nélkül maradtak.

A hullát Vaskóhára szállították s onnan
fogják eltemetni ma délelőtt.

UJDONSÁGOK.

* **A főispán a kultusz-miniszter kép-
viseletében.** A magyar királyi vallás és köz-
oktatásügyi miniszter *Hlatky* Endre Nagyvárad
város főispánját az országos középiskolai tan-
nagyeületnek folyó évi július hó 4. és 5. évi
Nagyváradon tartandó XLIV. évi közgyűlésén
képviselésével megbizta.

* **Papszentelés.** *Fetser* Antal felszentelt
püspök, ki tegnap jött haza Mária-Radnáról,
ma kezdi meg az egyházmegye végzett teológus-
sainak a felszentelését. Ma reggel 7 órakor
a székesegyház főoltáránál négy levitának adja
fel a subdiakonátust, hétfőn háromnak a diako-
nátust, szerdán — 6-án a presbyterátust.
Ambrus Tibor fiatal kora miatt csak sub-
diakonus lesz. *Domanek* Pál, *Mártonffy* Ernő
és *Zahoray* József pedig misés papok lesz.
Egy bukovinai kispap is végzett az idén a
várad szemináriumban *Németh* Lajos, az vis-
szament Bukovinába ott szentelik fel s lesz
apostola a bukovinai magyaroknak. — Ma
együttel konkurzus is lesz, vagyis kispapok
felvétele.

* **Köszönet a városnak** A nagyvárad
gyermekbarát egyesület elnöksége köszönetét
fejte ki Nagyvárad városának azért, hogy az
egyesület javára június hó 23-án rendezett
gyermektűnnepél sikerét a kivilágítással, a rend-
ben tartással stb. előmozdította.

* **A debreceni tábla kibővítése.** Bi-
harmegye Nagyváradtól távolabb eső községei-
nek nagy része a szomszédos vármegyét igaz-
ságszolgáltatásának hatáskörébe tartozik. Leg-
ujabban ismét áttettek egy községet a nagy-
várad tábla köréből a debreceni tábla körébe.
A derecskei járásban levő *Vértés* község eddig
dacára annak, hogy a derecskei járás községei-
nek nagyrésze a debreceni tábla körébe tarto-
zik *Vértés* kivételesen a nagyvárad tábla jog-
körébe tartozott. Az igazságügyminiszter intéz-
kedése folytán most *Vértés* is a debrecenibe
helyezték át s a telekkönyvi ügyekben a de-
recskei járásbírósgot bizta meg.

* **Sozoznak az Érmelléken.** A 39-ik
gyalogezred hadkiegészítő parancsnoksága teg-
nap küldte meg a vármegyéhez a sorozási ter-
vezetet, azokra a járásokra, amelyek az ő fen-
hatóság alá tartoznak. E szerint a margittai
székelyhídi, érmihályfalvai és derecskei járás-
ban július 25. évi kezdődnek a sorozások és
augusztus 12. évi érnek véget.

* **Védekezés a kolera ellen.** A kávi-
kula közeledése alkalmából a belügyminiszter
szokásos körrendeletét szétküldte a netalán fel-
lépő kolera elleni védekezés tárgyán. Fel-
hívja a miniszter a hatóságok figyelmét arra,
hogy különösen Oroszország Galícia felőli ha-
táron figyeljenek a kolera behurcolása ellen. s
egyáltalán mindazon óvintézkedéseket tegyék
meg, amiket a korábbi években e tekintetben
elrendelt.

* **Katonaság Élesden.** A választások
alkalmával *Elesdre* nagyszámu katonaságot ren-
deltek ki a rend fenntartása végett. A többi ke-
rületéből, ahol szintén volt kint katonaság,
még a választás utáni napon bevonták a ka-
tonaságot *Élesdről* azonban úgy látszik meg-
feledeztek, mert még mindég kint van a ka-
tonaság. A *Farkasházi* pártiak az igaz, hogy
még csak tegnap fejezték be a petíció teljes
anyagának összegyűjtését, azonban e miatt a
katonaságot már rég be lehetett volna vonni.
A tegnapi nap folyamán különben *Elesdre* ér-
kezett *Farkasházi* ügyvédje és a petíció kérel-
mét aláíratta 24 választóval. Összesen 831 vá-
lasztónak a vallomása van csatolva a petíció-
hoz. Ezek között nagy számot tesznek ki azok,
akik mások helyett is leszavaztak.

* **Tanulmányut a Szentföldre.** A
várad papnöveldek bibliikus tanára dr *Pa-
taky* Arnold, a keleti nyelveknek kiváló ismer-
ője érdekes és szép tanulmányutra indult.
Tanulmányainak központja a Szentföld lesz,
hol négy hetet fog tölteni a jeruzsálemi bib-
likus iskolában, melyet a franciák tartanak
fent. Előzőleg két hétig fog időzni Egyptom-
ban, visszajövet pedig Konstantinápolyban. E
szép tanulmányutra dr *Belopotoczky* Kálmán v.
h. t. t. tábori püspök, várad kanonok, az ál-
tala a várad papság felsőbb tanulmányaira
tett alapítványának kamataiból 1000 koronát
engedélyezett a fiatal tudós. Birjuk *Pataky*
igéretét, hogy érdekes utjáról értesítést fog
küldeni lapunknak.

* **A rendőrgyilkos apache a vér-
padon.** Párisból jelenti egy távirat, hogy
Liaboef-ot, a rendőrgyilkos apacheot tegnap
hajnalban kivégezték. A kivégzésnek már teg-
nap meg kellett volna történni s ebből a cél-
ból ki is rendeltek három dragonyosrezdet s
a rendőrséget is összpontosították, de a kivég-
zés tegnapról elmaradt, mert *Fallières* elnök
tegnapelőtt még nem írta alá sem a halálos
ítéletet, sem pedig a kegyelmi kérvényt. Ez az
elhalasztás több befolyásos ember közbelépé-
sére történt. Ezek között volt *Anatole France*

is, a híres író, *Liaboef* a kegyelmet még sem
kapta meg s mint egy párisi távirat jelenti, a
félelmes apache ot tegnap reggel mégis ki-
végezték. *Liaboef* cipész, a gillotint előt álva
ismételtén kijelentette, hogy ő soha kitartott
nem volt. Mielőtt a törvényszéki személyzet az
elíteltet felkötötte, a vesztőhely körül tömörülő
közönség különbözőképpen demonstrált. A ki-
vezényelt rendőröket lekötötték és három revolver-
lövést intéztek ellenük. A rendőrség kivont
karddal kergette szét a tömeget. Egy rendőr-
felügyelőt nyakán sebesített meg egy golyó.

* **Családi idyl.** Németi *Juliánna* kispece-
utcai lakos feljelentést tett a rendőrségen a
vele vadházasságban élő *Halász István* ellen,
mert ez tegnap este ittas állapotban neki ment
és folytatni kezdte. A rendőrség *Halász Ist-
vánt* lezáratta s ellene az eljárást folyamatba
tette.

* **Működnek a lőtolvajok.** Gróf *Zse-
lénszky* ötvenesi uradalmából ismeretlen tette-
sek június hó 30. án az istállóból elloptak 2 db
lovat, egy igásszekeret és két lóra való szer-
számot 2320 korona értékben. Mindkét ló 8
év körüli volt, homlokukon csillaggal. A tette-
sek ketten voltak. Személyleírásukról csak
annyit tudnak, hogy hosszukás a cuk, kopott
barna ruhájuk volt. Rendőrség a nyomozást
folyamatba tette.

* **Két új posta.** Biharvármegye *Bojt*
községében *Bojt* elnevezéssel július hó 1. évi
postai ügynökség lépett életbe. — Biharvár-
megye *Biharfüred* fürdőtelepén Biharfüred el-
nevezéssel július hó 1. évi augusztus 31-ig ter-
jedő tartammal postahivatal lépett életbe. A
postahivatal a postatakarékpénztár közvetítő
hivatala gyanánt is működik.

* **A trachoma Nagyváradon** Dr
Mayer László városi főorvos betérjlesztette a
mult évben Nagyváradon előfordult trachoma
esetekről összeállított kimutatást. E szerint
Nagyváradon 1909. év első felében előfordult
17, összesen volt a félévben 18 trachomás
szembeteg, akik meggyógyultak. A betegség
a városban szörványosan fordult elő s a tiszt
orvosok buzgón teljesítették az iskolás gyerme-
kek, cselédek stb. szemének a vizsgálatát.

* **Halál a robogó vonaton.** Tegnap
délelőtt az alföldi személyvonaton hirtelen pá-
nik támadt. Nagyszalonta és Cseffa között az
egyik utas, *Németh* János szegedi lakos hirte-
len rosszul lett, összesen és meghalt. Az uta-
sok között a hulla láttára nagy ijedség és si-
koltozás keletkezett. Az elhalttal vele utazott
felesége is, aki szintén rosszul lett. Az utasok
már azt kezdték hinni, hogy mindketten valami
mérgezés áldozatai. De csakhamar beérkezett a
vonat Szalontára és a hamar előhívott orvos
megállapította, hogy a halált szívbénulás okozta.
Az asszonynak a nagy ijedségen kívül semmi
egyébb baja nem lett.

* **Az elveszett Océán hajó.** Tegnapig
még bizott benne az osztrák *Lloyd*, hogy
megkerül a hatalmas *Trieste*, amelynek június
22. évi kellett volna befutnia a bombayi kikötő-
tőbe, de most már lemondott minden remény-
ről. Biztosra veszi a társaság, hogy a gyönyörű
személyszállító gőzös az indiai okeánon el-
pusztult. Minden kikötőbe távirat ment, ame-
lyeket indiai járatokon levő hajók éríthetnek:
a *Trieste* elveszett. — A *Lloyd*-társaság ügy-
nökségeit és különösen a trieszti igazgatóságot
napok óta ostromolják kérdésekkel a hajóra
szállott utasok hozzátartozói. A *Triesten* ugyanis
a hatvanegy főnyi legénységen kívül harminc-
három utas volt, köztük gróf *Thurn* és csa-
ládja.

* **Egy aggastyán halála.** Hencidán
tegnap egy 80 éves öreg ember dobta el ma-
gától az életét. *Nagy* Imrének hívták az ön-
gyilkos aggastyánt, aki tettét borzalmas módon
hajtotta végre. Kiment a falu határába és a
csorda-kutba ugrott, mely a legmélyebb kut
az egész faluban. A pásztorlegények úgy jöttek
rá a dologra, hogy az öreg szalmakalapja fenn-
maradt a víz tükre. A hullát csak hosszas
keresgélés után tudták a kutból kihuzni. Az

aggastyán öngyilkosságának oka ismeretlen. Valószínűleg nehéz anyagi helyzete vitte rá a végzetes tetre. Mint mondják, a szegény öreg utolsó napjait csekély napszámjából tartotta fenn magát. Az utóbbi időben azonban a napszámok meggyérültek, a szegény elnyúlt parasztot senki sem hivta dolgozni. Az ifjú legényekkel nem állta a versenyt. Most aztán félreállt.

x **A Lloyd kávéház** nyári kerthelyiségében június hó 29. és 30-án, július 1. és 2-án a következő igen érdekes mozgókép-újdonosságok lesznek bemutatva: 1. Téli uszóverseny. 2. Rio de Janeiro. 3. Diszszemle a vérmezőn. 4. Szamárfülek. 5. Pali mint Messinger boy. 6. Ezüst tallér. 7. Két vetélytárs. 8. Mária Antionette. Belépti díj nincs, kezdete este 9 órakor. Kétúton italok-ról és ételekről gondoskodva van. A n. é. közönség szíves pártfogását kéri *Hartstein és Orley* kávéház tulajdonosok. 39

x **Olvassa el kérem!** Ha érdekli, hogy lakásában miért érhet el takarítást villamos áramfogyasztással. On égethet már 16 gyertyafényű Wolframgömböt és ami a régiekkel szemben óránként kb. 3 fillért takarít meg, tehát nem szükséges, aki *nem akar* nagy világítást, hogy 32-es vagy 50 gyertyafényű égőket alkalmazzon és ami a fő nálam, ezen *Wolframgömb* 2 K 40 fill. Stern villamos felszerelési vállalata Bémer-tér 2. Telefon 556. Szívesen szolgálok felvilágosítással. 44

* **Kozmetika.** A kozmetika gyógyintézetben (Rákóczi-ut 5.) Szigoruan orvostudományi alapon mindennemű *arc és szépség-hibák* feltétlen sikerrel kezelhetők. A pattanásos májfoltos, szeplős arcok ideális tisztává válnak, archegek eltűnnek, hajhullás megszűnik, eredeti színe visszaadható. A korai arcráncok elsimitása, ugyszintén az orr s egyéb arcrészek elferditései meglepő szépen kiigazítanak. Olvasóinknak ajánljuk ezt a gyógyintézetet.

* **Borsalino, Pichler és angol kalap** tavaszi újdonságok **REICHARD ÁRUHÁZABA** megérkeztek, hol legelegánsabb budapesti és amerikai cipők kaphatók. 40

x **Finom uri fehérnemű és minden uridivat és kalap újdonság megérkezett**

Róth M. utóda cégnél.

Bémer-tér.
Eredeti angol férfi cipők. 150

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Szombat: Szép Galathea, Cabaret. Medgyasszai Vilma első fellépte.

Vasárnap d. u.: Piros bugyeláris. Népszínmű; este: Elvált asszony. Medgyasszai Vilma második fellépte.

Hétfő: Szenes legény. Szenes leány. Cabaret. Medgyasszai Vilma utolsó fellépte.

Medgyasszay Vilma. Fedák Sári ragyogó sikerű vendégtellépései után ismét kivételes színházi szenáció vár a közönségre. Medgyasszay Vilma, a magyar színpadnak ma kétségtelenül legnagyobb előadó művésznője lesz vendége ma estétől kezdve a Szigligeti-színháznak, ahol először lesz alkalma gyönyörködni a közönségnek pompás művészetében. Három este lép föl a kitűnő művésznő, mindannyiszor legjobb szerepeiben. A Medgyasszay esték legkiemelkedőbb része azonban a felvonás között kabaré-műsora lesz, amelynek keretében frappáns kabarészámokat ad elő Medgyasszay Vilma azzal a sajátos művészettel, amely rendkívüli népszerűségét biztosította. »Menj szivem be-be«, »Bölcső dal«, »Krusér« s valamennyi szíves elsőrangú műsorának bizonyára frenetikus hatást fog kiváltani a közönség soraiából.

Kornai Berta fellépései. Keddtől kezdve hat estén lesz a nagyváradi színház vendége Kornai Berta, ez a vérbeli, igazán szubrett-temperamentumú művésznő, aki az »Obsitos«-sal kezdi meg fellépéinek sorát. Utolsó fellépésének külön érdekessége, hogy vasárnap első előadása lesz Heltai Jenő ötletes, bájos nyári darabjának, »Az édes teher«-nek, amelyben kitűnő szerepe van a vendégművésznőnek,

IRODALOM.

A magyar szórványság. Irta: *Bélteky Kálmán.*

Nemzeti szempontból rendkívül fontos kérdést tett tanulmány tárgyává Bélteky Kálmán, »Szórványnak« nevezte Bélteky a szórványosan élő magyarságot s ezen szórványok összessége a szórványság. Mindazok a községek, melyek a magyarság lélekszáma 10 százalék vagy ennél kevesebb, szórvány. Ezeket veszi bonckés alá az egész országban.

Megyéről megyére halad Bélteky. Mindenütt kimutatja, mennyit hódított, vagy mennyit veszített a magyarság s nyomon követi, hol és milyen mértékben kedvező a helyzet a magyarság előhaladására nézve. Külön kiemeli azokat a községeket, melyek az utolsó évtizedekben magyar fajtöbbségüket elvesztették vagy magyar fajtöbbséghez jutottak.

Például idézzük könyvéből Biharmegyét. 69 községben állapít meg magyar szórványt, fajit, vagy nyelvit, vagy kettőset. E 69 község közül 1 német, 2 tót, a többi oláh. Összes lakosságok 66,531 lélek, kikből magyar 14,162 vagyis 21,2 százalék, magyarul beszél 30,163 vagyis 45,3 százalék. A magyarság erősödött 33, gyengült 11 községben; a magyarságra kedvező körülmények lélekszáma 34,134, a kedvezőtleneké 7176. A magyarság előnyomulását látja a Berettyó és a Sebes Körös völgyében, utóbbiban a fejlődő ipar nyomán; tanbizonyosság, hogy a Berettyó völgyében Vedresábrány, a Sebes-Körös völgyében Felsőderna az utolsó évtizedben magyar fajtöbbséghez jutott, az oláh helyébe. A Fekete-Körös vidékén a magyarság nem tud előrehaladni, inkább fennmaradásáért küzd.

Igy megy végig az egész országon, mindenütt pontos statisztikai táblázatokból vezetve le adatait. Beszédesebb adatok ezek, néhol fölemelők, sok helyen elszomorítóak s bizony elbágyasztóak a szerzőnek, mi Biharban különösen, ha határozottan állítja, hogy az oláhságnak egyharmadrésze, tehát *egy millió lélek körül: eloláhsodott magyar.* Ezeket visszahódítani, apáink nyelvének ismeretére és szeretetére visszavezetni: nem sovinizmus, hanem egyszerűen elemi kötelesség. Legszomorúbb a magyarság helyzete az előnyomuló németiséggel szemben Tolnában, a tótsággal szemben Nyitraiban és Barsban, az oláhsággal szemben Szilágy-, Kolozs-, Szolnok Doboka-, Alsó-Fehér-, Torda-Aranyos- és a két Küküllő megyében. Itt a magyarságot a nemzetiségek a bukás felé szorítják, ha idején fel nem riadunk.

Az érdekes és roppant szorgalommal megírt dolgozat fölötté tanulságos olvasmány mindenkinek, aki a nemzetiségi kérdés iránt érdeklődik. Csak egy nagy hibája van a könyvnek: a nyelvezete. A szerző felcsap a legtulzóbb orthológusnak s ebbeli passziójában csodásan szörnyű szavakat és nyakatekerten eredetieskedő mondatfűzéseket talál ki, amelyeket mint rettenetesen törzserős magyarokat kínál az olvasónak. Ime néhány izelű: elhatalmazott, környelék, kéteskedünk, ellenarantozza, miveltség, hadazás. De azért jó neki a neolog szabály, tényező, esély. Az imperializmus neki hatalmasság s a sovinizmus hevült; holott mindenik más és más jelent, mint amit a szerző velük fordít. Tessék ezt is megérteni: »nem motozból jutott délszínre.« Ez a különködés megnehezíti a könyv olvasását s bizony levon az értékéből. Így a Nyugatba szokás rossz

novellát és holnapcs verset írui, nem pedig komoly és értékes tanulmányt.

A könyvet igen izlésesen — leszámítva a sajtóhibákat — a Szent László nyomda állította ki. Ára 6 korona.

Ingyenes Magyar Fürdő kalauz. Fürdők és nyaralóhelyek címen az összes magyar fürdőkről évente ismertető kalauzt szerkeszt dr Fodor Oszkár a magyar fürdők egyik legalaposabb ismerője, hogy a hazai fürdők felállításának fontos ügyét előmozdítsa azáltal, hogy e kiadványt egész éven át ingyen használhassa, aki a magyar fürdők ügye iránt érdeklődik. Az idei XIV. évfolyam gondosan összeállított kötete tartalmazza az összes hasznos tudnivalókat a magyar fürdők szépségéről és gyógyhatásáról. A fürdők és nyaralóhelyek kiadóhivatala Budapesten. Dohány utca 39. 20 fillérért portódíj ellenében bárkinek ingyen küldi meg a kötetet, mely ma is egyedüli és legjobb ingyenes ismertetője az összes hazai fürdőknek.

MULATSÁG.

A legényegylet háziestélye. A nagyváradi Kath. Legényegylet holnap, vasárnap, július 3-án tartja meg szokásos házi estélyét saját helyiségében, mely minden tekintetben pompásnak ígérkezik.

TÁVIRATOK.

Harmincezer koronás bélyeglopás.

Debrecen, július 1. A debreceni Máv. üzletvezetőségének egyik tisztviselője harmincezer korona értékű bélyeget lopott le különböző nyugtákról és a bélyegeket értékesítette.

A lopásról azonnal jelentést tettek az üzletvezetőnek, aki vizsgálatot rendelt el. A vizsgálat kiderítette, hogy a nyugtákat egy tisztviselő lopta el, aki az azokon levő 30.000 korona értékű bélyegeket amerikai vegyszerekkel levette és debreceni, fővárosi és vidéki trafikokban értékesítette. A tisztviselőt letartóztatták, de nyomozás folyik egy ellenőr, egy könyvelő és több kezelőtisztviselő ellen is.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti tőzsdetudósítások.

Budapest, július 2.

A gabonátözsde.

	50 kilogramonkint.
Buza októberre — — —	9 18
Rozs októberre — — —	6 69
Zab októberre — — —	7 26
Tengeri júliusra — — —	5 33

Irányzat: Lanya.

Értéktözsde.

Magyar hitel — — —	842 50
Osztrák hitel — — —	669 —
4%-os koronajáradék — — —	92 40
Államvasut — — —	745 —
Jelzálogbank — — —	483 —
Leszámitoló bank — — —	568 —
Hazai Bank — — —	301 50
Kereskedelmi részv. — — —	737 50
Rimamurányi — — —	690 —

Salgótarjáni — — —	640—
Közuti vasut — — —	721—
Városi villamos — — —	379—
Adria — — —	510—

Irányzat: Nyugodt.

Zsákjelző festék. Igen egyszerű módon lehet zsákok jelzésére való szép, gyorsan száradó és olcsó festéket előállítani. 250 gr. gyanút és 200 gr. közönséges sellakot oldunk fél liter langyos borszeszben, zárt palackban, 12 órán át. Ha ezt a lakszerű oldatot jól össze-rázzuk, hozzákeverünk 200 gr. frankfurti feketét és készen van a festék, mely sem vízben, sem olajban nem oldódik. A frankfurti fekete festék helyett, bármely más festéket is vehetünk.

NYILTTÉR.

Fürdői menetrend.

NAGYVÁRAD—PÜSPÖKFÜRDŐ.

	reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Nagyvárad ind.	7 50	9 50	2 10	4 50	6 40	9 17
V.-Velece >	8 00	10 00	2 20	5 00	6 50	9 28
Rontó >	8 16	10 16	2 36	5 16	7 06	9 48
Püspökfürdő érk.	8 21	10 21	2 41	5 21	7 11	9 48

PÜSPÖKFÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

	reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Püspökfürdő ind.	8 59	10 50	3 19	5 59	7 49	10 32
Rontó >	9 04	11 04	3 24	6 04	7 54	10 37
V.-Velece >	9 17	11 19	3 37	6 17	8 07	10 50
Nagyvárad érk.	9 27	11 29	3 47	6 27	8 17	11 00

NAGYVÁRAD—FÉLIX-FÜRDŐ.

	d. e.	d. e.	d. e.	d. u.	este	este
Nagyvárad ind.	8 00	10 00	2 20	5 00	6 50	9 27
V.-Velece >	8 10	10 10	2 30	5 10	7 02	9 37
Rontó >	8 16	10 26	2 46	5 26	7 16	9 53
Félix-fürdő érk.	8 33	10 33	2 53	5 33	7 23	10 00

FÉLIX-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

	d. e.	d. e.	d. e.	d. u.	este	este
Félix-fürdő ind.	8 40	10 40	3 00	5 40	7 30	10 13
Rontó >	8 47	10 47	3 07	5 47	7 37	10 20
V.-Velece >	9 00	11 09	3 20	6 00	7 50	10 37
Nagyvárad érk.	9 10	11 19	3 30	6 10	8 00	10 47

* Csak bezárólag szeptember 15-ig közlekedik.

** Csak ünnep- és vasárnapokon szeptember 15-ig közlekedik.

REGÉNYCSARNOK.

Rózsika.

Írta: White-Mellville G. J.

— Angolból. —

(Folytatás.)

58

— Szegény Fitzgerald! Ez nagyon is szigorú bánásmódnak látszik. De mint szabadon fogják őt bocsátani, ugy-e, Leonie? Ha kegyed elzárathatta, azt hiszem, ki is bocsáttathatja.

— Legyen nyugodt. Az az egész lomtár ie fog hordatni! Ha az ől ég, a patkányok magoktól elmenekülnek.

XIII. FEJEZET.

Bál az operában.

Az a nő, aki fájdalmas áldozatokot tett egy férfi érdekében, miatta elfedelve büszkeségét, elítélteit s magaviseletének előbbeni szabályai, rendszerint rabszolganője lesz, a két nem közötti csereviszony valamely rejtélyes elvénél fogva, mely azt rendeli hogy az adás-vevés az egyik vagy másik oldalon legyen, hogy az egyik csak elfogadjon mindent és ne adjon semmit. Miután a Wolverine megmenté Arnold gróf életét, gaz és állnok vérontás árán, nem titkolta többé maga előtt, hogy jobban szereti őt, mint bátyját, mint pártját, mint hazafiságát; jobban, mint saját jó hírnevét, boldogságát s mint magát a levegőt, mely szitt.

Szükségtelen mondani, hogy Montrabas szabadon bánt a nő érzelmeivel, nagyon is fel tudván azokat használni. A nő látta el őt pénzzel, hogy kicsappongásait fedezhesse; azzal a pénzzel, melyet Leonie a forradalom előmozdítására kapott a clubboktól s az Orleans háztól; Leonie segíté őt új barátai előtt magatartásával, bátorításával és támogatásával; sőt arra is ráhagyta magát vétetni, hogy egy oly összeesküvésben vegyen részt, melynek célja volt az ország legtisztább, legnemesebb és legvédtelenebb hölgyét rosz hírbe hozni és lealjasítani. Azok a lelkiismeretlen politikusok, kik a francia népet legrosszabb szenvedélyei által vezetni kívánták, keveset törődtek azzal, hogy minő eszközöket használtak céljaik elérésére. Egy fegyvert sem használtak ügyesebben, mint a rágalom mérges nyilát, melyet a királyné ellen irányoztak. Beszédét és hallgatását, tevékenységét és télienségét egyaránt a roszakarat vádjává tették. Előrelátását gyanus kodására, szilárdságát zsarnokságra magyarázták. Ha a király valamint az ő tanácsa nélkül tett, akkor a királyné hiábavaló teher volt a nemzetnek; ha pedig tanácsát követte, akkor vétkes beavatkozást fogtak rá. Nekik nem kellett szoknyás kormány s azt mondták, hogy a királynét vád alá kellene helyezni.

Mivel a királynő átlátta Necker terveinek gyarlóságát és nem helyeselte azt, hogy ő mindenben a közhangulathoz akart alkalmazkodni, a nép ellenségének kiáltották ki s mivel fel akarta tartani a királyi tekintélyt, hogy az a viharban kormányrudat gyanánt szolgáljon, autokratának, despotának, osztrák árulónak bélyegezték, aki megnérgeszte Franciaország államtanácsát.

De még sokkal fájdalmasabban megsértették a rosz beszédek által. A türelmetlenség, közönyösség, télienség vádját csak elviselhetette volna a királynő, de keble vérzett, midőn az igaz nőre, a szerető anyára oly szavakat és tetteket fogott a hír, melyek szemérmelenségre, ledérségre és még rosszabbra engedtek következtetni. Rosz történetekre tettek célzásokat, magánál az udvarnál is, gyalázatos gúnyiratokat terjesztettek felőle a fővárosba; s az ilyen sugdosást és gúnyiratokat a királyi vérből származó hercegektől eredőknek mondták, kiknek a becület és lovagiasságnál, sőt a közhatalmas fértilis becület-érzésnél fogva is elsőnek kellett volna a királynő védelmére kelniök.

Hogy az orleansi Herceg tévekeny részt vett ezen ármánykodásban, azt kevésbé lehet csodálni, ha ezen renegé jellét tekintetbe vesszük: de hogy Provence és Artois gróftól a vizsgálat alóli mentességet megvonta a tanács az ily lázító rágalmak folytár, ez nagyon is világosan mutatja, hogy mily szerencsétlen helyzetben lehetett a királyné, kit rokon barátai sebzének s kinek saját házában voltak ellenségei.

(Folyt. köv.)

A csokorokéért is!

Dr. VUOSKICS GYULA.

Végre tiszta
(„Endlich rein“)

a legtökéletesebb és legmészebb menő egészségügyi és kozmetikus követelményeknek megfelelő mosódó-pép. Dobozban, tubusban. Fogpasztának is használható. (Törv. védve.) A „Végre tiszta“ („Endlich rein“) jó hatással van a bőrre, étenkíti, és már rövid idei használat után lágya és gyöngéddé teszi. Használatban olcsó, mint mosódó- és fürdőszappan fölülmulthatatlan, az előkelő toalett asztalnak és a családnak is ideális használati szere. Tubusban csomagolva orvosnak, utazónak és sportembernek különösen ajánlható.

Vegyszeti gyár: Bucher, Wien
I. Himmelpfortgasse 17.
Kapható drogeriákban, gyógyszerárakban és illatszertelepekben.

Flegman Armin

női-divatáruháza a
legszebb ruhaszöve-
tek, bluzok és felöl-
: tők tárháza. :

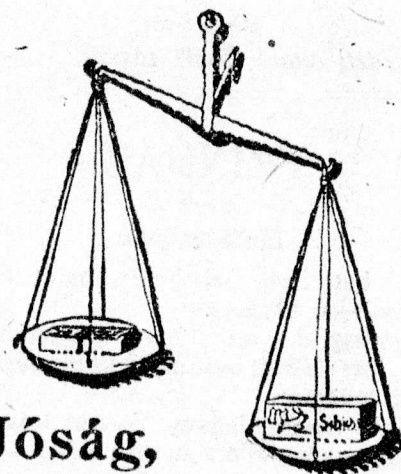
Alapított 1888.

Erzsébet-Sósfürdő

BUDAPEST-KELENFÖLD.

Telefon 40-84. Villamos közlekedés.

A modern kor igényeinek megfelelőleg berendezve: gőzfűtés, villamos világítás. Pontos és szolid kiszolgálás. — **Gyógyjavallatok** — Általános gyengeség, idegzsabák, izom- és ízületi csuz, köszvény, **székrekedés**, aranyér, alhasi vérbőség, máj és epeutak megbetegedése, főleg női bajoknál, minők: tisztulási rendellenességek, hüvely- és méhurut, idült méhlob, huyutak megbetegedéseinek, medencebeli lobok után visszamaradt izzadmányok sterilizálásnál. Ivókúra és forró légfürdők, vibrációs massage, stb. T. c. vendégeinket kívánatra saját fogataink várják a vonatnál. Állandó orvosi felügyelet. A gyógyhelyre vonatkozó bővebb felvilágosítással szolgál a **fürdőigazgatóság**, amely egyszeremind a **Budai Királyi Keresővíz** az elismert legjobb hashajtóvíz szállítását is eszközli.

Jóság,
ár és
súlyra

kell a szappan összehasonlításánál és bevásárlásánál ügyelni. A világ egy szappana sem éri el a

Schicht
szarvas
szappanát

minden jó tulajdonságában, tisztaságában, mosóképességében, lágyágában és olcsóságában.

SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA R.-T.

könyv és hirlapkiadó vállalat

NAGYVÁRAD, SZILÁGYI DEZSŐ-UTCZA 5. SZ.

A legmodernebb betűkkel és diszitő anyagokkal u j o n n a n berendezve.

Mindennemü hivatalos, üzleti és egyéb nyomtatványok a legjutányosabb árak mellett, izléses kivitelben
≡ készítettnek. ≡

Latin szert. és g. kath. egyházmegyei nyomtatványok állandóan raktáron.

A „TISZÁNTUL”
politikai napilap kiadóhivatala.

Alapítottott :
1894.

Hirdetések a legjutányosabb árak mellett a „Tiszántul“-ban közöltetnek.

Alapítottott :
1894.

Biztos, gyors, ártalmatlan hatásos szépitőszert egyedül a **Lédig-féle** alabastrum arc-crème 1 tégely 1 korona, alabastrum szappan 1 drb 80 fillér. Kiválóan alkalmas szeplő, májfolt és arcfehérítésre.

o o Egyedüli raktár a készítőnél o o
LÉDIG ÁRPÁD arany kereszt gyógyszer-tára,
Nagyvárad, Szt. László-tér (Városháza mellett.)
216

Kertmegnyitás.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy a NEMZETI SZÁLLODA árnyas kerthelyiségét

ünnepélyesen megnyitottam

egy elsőrendű cigányzenekar közreműködésével. Minden este változatos műsoru mozgófénykép előadás. Egyben felhívom a l. közönség figyelmét tisztán kezelt saját termésű boraimra és kitűnő magyar konyhámra.

Társas ebédek és vacsorák a legfigyelmesebb kiszolgálás mellett polgári árakban. Abonensek étlap szerint előnyösen megállapított árban lesznek kiszolgálva.

A n. é. közönség szíves pártfogását kéri
kiváló tisztelettel

KECSKEMÉTHY ISTVÁN,
vendéglős, a Nemzeti szálloda, étterem és kávéház
43 bérloje.

Hirdetések

felvételnek a kiadóhivatalban.

Egy érettségizett ifju javító-s pótvizsgákra előkészít. Péter-utca 1a szám

POLOSKÁT

és azok petéit

egyedül a szabadalmazott **Mat-tenie** gázfejlesztő módszer alapján lehet teljesen és alaposan kiirtani, melyért 1 évi felelősséget vállalok, meghívásra **azonnal** bárhol személyesen megjelenek.

DÁVID BERNÁT szobafestő, Szt. János-utca 28. sz. Telefon szám 924.

Uj üzlet!

Uj üzlet!

Villamos és légszesz felszerelési vállalat.

Benedek Ferencz

Sas passage.

Telefon 946

Raktáron tart villamos és légszesz felszerelési alkatrészeket. **Olcsó fény** társulat kizárólagos képviselője. Elvállalok karban tartásokat légszesz villany házi esengéket és telefonokat. Költségvetésekkel díjmentesen szolgállok. Telefon hívásokra személyesen megjelenek.

Kiváló tisztelettel 46

Benedek Ferencz

NAGYVÁRADI KERESKEDELMI CSARNOK.

A Nagyváradi Felső Kereskedelmi Iskola,

melynek érettségi bizonyítványa **egyévi önkéntes katonai szolgálatra** jogosít s amelynek **eddig végzett 778 növendéke** elsőrendű kereskedői, gyári, bankári és pénzügyi cégeknél, postai, táviradi, vasúti, pénzügyi, törvényhatósági és egyéb közhivatalokban nyertek alkalmazást, **1910. szeptember 1-én nyitja meg 23-ik évfolyamát.**

Az intézetet 1909—1910-iki tanévben 253 tanuló látogatta, köztük 150 vidéki, kiknek **jó családoknál való elhelyezése ügyében dr. Kovács S. János** ur a legnagyobb készséggel jár a szülők kezére.

Az 1910—1911-iki iskolai évre a szabályszerű beiratások **j. é. július hó első öt napján történnek.** A beiratásoknak szeptemberre való halasztása a szülőkre és tanulókra nézve azon veszéllyel jár, hogy tömeges jelentkezések folytán egyik másik osztálynak netán szükségessé váló párhuzamosítása, részint berendezett tanterem, részint elégséges tanterem hiányában szeptemberben már keresztülvihető nem lévén, az akkor jelentkezők felvehetőek nem lesznek; míg a párhuzamosítás szeptemberre eszközölhető akkor, ha annak szüksége már július első napjaiban mutatkoznak. Szeptemberben csak kivételesen vétetnek fel tanulók, vagyis ha a szabályszerű létszám be nem telt.

Minden egyéb tudnivalóról »Tájékoztató«-nk ad bő felvilágosítást, amelyet levelezőlapon nyilvánított kívánatra az iskolaigazgató (lakik az iskola-épületben, Deák Ferenc-utca 3.), azonnal megküld.

Nagy-Várad, 1910. évi június hóban.

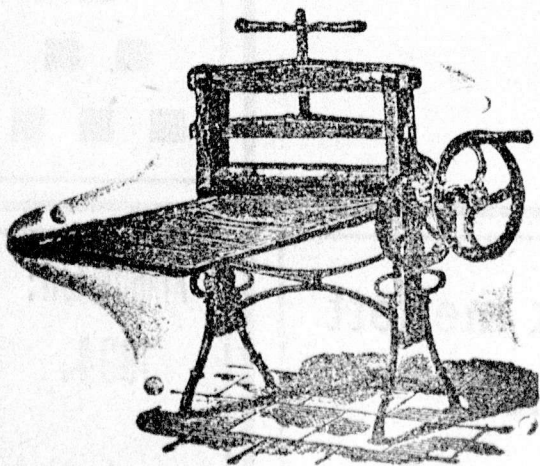
Reismann Mór,
a fenntartó-testület elnöke.

295

Dr. Hoványi Géza,
iskolabizottsági elnök.

Tarsoly és Risztó különlegességek vaskereskedése

Kézi hajtású „Jégekészítő-gép“ — **NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut.** — állandó működésben. Megtekinthető az üzletben.

45

Jégszekrények legujabb szer-
kezzettel.

FAGYLALT-GÉPEK.
Kerti vasbutorok.
GUMMI CSÖVEK.

John-féle mosó- mángorló- és
facsaró-gépek.
Árjegyzék kívánatra ingyen
és bérmentve.

